

2017-03-22

Näringsdepartementet

n.remisser.hl@regeringskansliet.se

n.registrator@regeringskansliet.se

Remissvar angående SOU 2017:1 *För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd.*

Vi - Unga på landsbygden, LSU - Sveriges Ungdomsorganisationer, Förbundet Vi Unga samt KulturUngdom - lämnar härmed ett gemensamt remissvar angående SOU 2017:1, *För Sveriges landsbygder - en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd.*

Sammanfattning

Vi förordar att förslagen antas i sin helhet då vi ser att de föreslagna åtgärderna i stort kommer att förbättra ungas möjligheter att bo och verka i de flesta landsbygder i landet. Behov av god service, goda kommunikationer, skolor och tillgång till välfärdstjänster är gemensamt för landsbygdsbor i alla åldrar. I vårt remissvar har vi valt att lyfta några teman som är extra viktiga för ungas etablering, organisering och möjligheter till meningsfull fritid samt sett på förslagen i ett delaktighets/inkluderingsperspektiv av fler grupper som vanligtvis missas. Vi har också fokuserat på hur den urbana normen behandlas i betänkandet, även i relation till normer kring till exempel, kön, sexualitet, funktion, klass och bakgrund. Ett intersektionellt perspektiv bör finnas utskrivet i slutbetänkandet, något som nu saknas. Vi saknar också mer konkreta förslag som matchar allt bra som står i den löpande texten. I kapitlet gällande näringsliv och företagande är förslagen mer konkreta, det vore önskvärt med lika konkreta förslag i övriga avsnitt.

Konkreta synpunkter

2. Näringsliv och företagande

(2.3.1) Tillgång till finansiellt kapital.

(2.3.2) Förnyelse och innovationer

Unga är i högre grad nya företagare och behöver ha tillgång till startkapital. Vi ser gärna att dessa förslag kompletteras med ökade satsningar på att synliggöra stöd från ALMI, Saminvest och Vinnova till unga och andra personer som inte har ett stort nätverk och kunskap om de möjligheter till stöd som finns. En farhåga är annars att dessa stöd främst når ut till grupper som redan är etablerade i samhället och inte till dem som är i störst behov av stöden.

(2.3.5, 10.2.5) I förslaget om att inrätta forskningscentrum för regional- och landsbygdsekonomisk forskning saknas helt perspektivet på civilsamhället. Vi anser att forskningscentrum även bör tillsättas kring civilsamhälle, kultur och föreningsliv samt att redan befintliga forskningsinstitutioner som har landsbygderna som sitt forskningsfält uppmärksammas.

3. Digital kommunikation och transportinfrastruktur

(3.2.2) Vi saknar förslag om utbyggnad av tåginfrastruktur och främjande av kollektivtrafik. Precis som i tätare bebyggda miljöer är det många unga på landsbygderna som är helt beroende av tillgänglig kollektivtrafik för att kunna ta sig till och från bostaden till utbildning och jobb.

4. Kompetensförsörjning

(4.2) Öka tillgängligheten till högre utbildning, utan att behöva flytta

(4.3) Utbildningscenter för högre utbildning. (Distansutbildning)

Dessa är två mycket bra och viktiga förslag för att öka möjligheterna för människor att slippa flytta till en större stad för att kunna läsa önskad utbildning.

(4.4) Vi stödjer förslaget, men betonar att detta ska inte utesluta satsningar enl 4.2 och 4.3 på närmare campus och högre utbildningar. 4.2 och 4.3 har högre potential att gynna landsbygdernas kompetensförsörjning under längre tid, även under tiden som student är dessa personer viktiga för kompetensförsörjningen genom samarbeten.

Högutbildade är mer rörliga än de som endast har gymnasieutbildning, rent generellt. Men om högskolan ligger nära hemkommunen ökar sannolikheten stort för att fler väljer att bo kvar på landsbygden efter avslutade studier. Det visar en studie gjord av AgriFood Economics Centre, med forskare från Ekonomihögskolan vid Lunds universitet och Sveriges lantbruksuniversitet i Uppsala. Högre utbildning är idag i stort koncentrerad till ett antal orter. Att flytta delar av befintliga universitet/specifika utbildningar som idag är koncentrerade till ett antal orter (ofta storstad) till förorter och landsbygd skulle öka rörligheten av människor, möjliggöra att fler unga bor kvar på sin ort samt stimulera handel, kollektivtrafik och föreningsliv. Utlokalisera inte bara kontor och myndigheter, utan även universitet, utbildning och forskningscentra. Viktigt att detta lanseras ihop med fungerande kollektivtrafik.

5. Samhällsplanering och bostadsbyggande

5.2.1 Krediter för byggande av bostäder i landsbygder

Detta är ett bra förslag, men fokus bör ligga på att bygga hyresrätter då det främst är brist på den typen av bostäder i landsbygder. Unga är i första hand i behov av hyresrätter, eftersom man ofta saknar både fast inkomst och kapital för att bygga eget eller köpa en bostadsrätt. För den äldre generationen är det också främst billiga hyresrätter som behövs, vilket då kan möjliggöra en flytt från ett hus som istället kan köpas av en barnfamilj eller kollektiv.

I kapitel 5.2 bör även direktiv kring förändring av bidrag/stöd för inneboende och andra typer av boendekonstellationer skrivas in.

6. Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur

(6.7.1) Kulturen behöver bli mer tillgänglig i landsbygderna

Här ser vi svävande rader om lika rättigheter samt höga mål kring kultur men brist på skarpa formuleringar, förutom att statens närvaro ska ökas. Vi föreslår en skarp analys och ett högre kunskapsunderlag i skrivelsen för reella förslag som kan tas på allvar. Vi ser det som positivt att det genomlysas, bra att det analyseras och ges förslag på åtgärder – men vart riktas dessa förslag? Detta skulle stärkas av att Statens Kulturråd samt Myndigheten för Kulturanalys vidgar och utvecklar sina kunskaper och perspektiv. Att samarbetet med det lokala kulturlivet redan från start är ett sätt för myndigheterna att stärka sina kunskaper och rikta åtgärderna rätt.

Många av förslagen beskriver en landsbygd där lösningar ska serveras – att det inte handlar om egenidentifierade behov utan om en obalans som ska ordnas upp med pålagda lösningar. Vi föreslår att detta arbete görs i dialog med kommuner och aktörer inom civilsamhället. Vi föreslår också en omfördelning, där inte städer ska ses som en motor för kultur på andra platser utan att det ska vara ett ömsesidigt utbyte. På samma sätt som du kan resa till staden för att ta del av kultur ska du kunna resa från staden till landsbygden för att ta del av kultur. Det handlar om ett attitydarbete och en utjämning. Att enbart hänvisa till en digitalisering förändrar inte attityder och resursfördelning på ett bredare- och djupare plan. Det behöver också pekas tydligare på vilka aktörer inom kultursektorn som dialogen ska föras (MUCF, Kulturanalys och Kulturrådet). Den urbana normen är så etablerad och stark att orden behöver skärpas kring vilka som är dialogpartner så att det inte enbart blir de som fyller normen för urban konst och kultur. Kvalitet är bredare och hämmas av den urbana normen.

9. Civilsamhället utvecklar landsbygderna

(9.1) Det är viktigt att skilja på vad civilsamhället respektive staten ska ta ansvar för. Vi ser gärna mer lokalt inflytande över utveckling som påverkar landsbygderna, men vill betona att det inte är landsbygdsbefolkningens uppgift att sköta samhällsservice som i städer sköts av marknaden eller det offentliga.

(9.2) Erkännandet om civilsamhällets vikt i samhället

Gällande statens finansiella stöd till civilsamhällesorganisationer - organisationsbidrag, verksamhetsbidrag och projektstöd - behövs indikatorerna och kriterierna för stöd förtydligas och anpassas efter verkligheten. Systemet kan inte endast räkna på antalet involverade personer eftersom det missgynnar glest befolkade platser. En möjlighet att komma runt detta är att istället räkna på hur många personer man berörs procentuellt sett.

Det går inte att lova allt till alla, och satsningar som nämns i betänkandet behöver ha en högre medvetenhet om att staden måste involveras. Det handlar om att omfördela och omprioritera resurser. Civilsamhället - vi - behöver kunna organisera oss för vår egen skull, med utgångspunkt i våra viljor och visioner, intressen och sammanhang - inte för att upprätthålla sådant som ligger och bör ligga på kommun och/eller stat.

(9.3) Erkännandet av verktyg för att utveckla civilsamhällets roll.

Här behöver det pekas ytterligare på vilka de möjliga aktörerna som bidrar med verktygen är - detta är avgörande för att kunna jobba mot funktionsnormer, åldersnormer, sexualitets- och identitetsnormer, etnicitetsnormer med mera.

(9.3.1) Att MUCF ska utreda hur statliga bidrag till folkbildningen i ökad omfattning kan styras till landsbygdsområden och att detta ska göras i samråd med Folkbildningsrådet, ungdomsorganisationer med verksamhet i landsbygder och organisationer som arbetar med integration i landsbygdsområden är positivt och ett förslag vi stödjer. Här nämns dock endast unga samt nyanlända som särskilt prioriterade, vi saknar ett intersektionellt perspektiv och utskrivna hänvisningar kring till exempel funktionskillnader, klass, bakgrund, kön och sexualitet i detta.

De nationella ungdomsorganisationerna behöver bli bättre på att inkludera unga som inte verkar i storstadsregionerna. Det är inte säkert att styrning är det bästa sättet att göra detta, det är möjligtvis snarare ett attitydarbete som behöver göras inom organisationerna. Vi vill i alla fall gärna skicka med till MUCF:s arbete att ett problem i flertalet ungdomsorganisationer att det är svårt för personer som inte har ett nätverket i storstadsregionerna att få uppdrag på nationell nivå. Samtidigt upplever ungdomsorganisationerna själva att det är svårt att få till ett varaktigt engagemang i mindre orter.

Det beskrivs att andelen barn och unga som är aktiva i föreningar och har uppdrag i styrelser, kommittéer eller som är ledare har minskat. Här pekas på vikten av att stärka ungas självkänsla och handlingskraft – att unga kan bidra med nya perspektiv och med det är en viktig del av lokal utveckling. I realiteten fungerar inte studieförbundens verksamhet till fullo på mindre orter, då ett kontor sällan är exklusivt för en ort eller ens en kommun utan finns närvarande enbart sporadiskt. Att peka på faktiska förhållanden ser vi som väsentligt för att kunna arbeta fram konkreta modeller för förändring. Här menar vi även att ett högre mål kring aktiv delaktighet och att på riktigt arbeta av och med unga behöver skrivas ut, att det handlar om en perspektivförskjutning kring vilkas engagemang som räknas.

9.3.2 Här beskrivs stärkt dialog och samverkan mellan det civila samhället och offentlig sektor, här är förslaget att Jordbruksverket ska stödja nätverk mellan landsbygdsutvecklare, med fokus på samverkan mellan det offentliga och civilsamhället. Detta bör genomföras men inte utan att ett bredare normkritiskt perspektiv tillämpas.

Vidare angående Leadermetoden (9.3.2, 9.3.3) så är det ytterst få unga eller nyanlända som kan ta del av medlen i de system och regleringar som används för att ge medlen idag. Redan i förra programperioden var det få, och mycket tyder på att det är ännu färre i den innevarande programperioden. Vi ser därför inte förslaget om att göra Leadermetoden rikstäckande nämnvärt skulle förbättra möjligheterna för ungas organisering i landsbygder, om inte detta görs i samband med en rejäl förändring i förfarandet kring modellen och stödet. Utvecklingen de senaste åren har snarare gått mot att bli än mer byråkratiskt och invecklat och tenderar därför att ytterligare stänga ute grupper som inte

har en självklar plats i samhället eller det etablerade. (Se vidare i sammanfattningen av utvärderingar av Landsbygdsprogrammet, s.16-17).

Övriga synpunkter

Avsätta resurser för genomförande

Vi tolkar det som att inga extra resurser tillförs för genomförande. Detta är anmärkningsvärt och vi anser att ett tydligare tänk om ekonomisk omfördelning behöver finnas.

Delaktighet och inkludering

Vi föreslår att normer av alla slag - sexualitet, ålder, könsuttryck, funktionsvariationer, klass, bakgrund etc.- förtydligas och genomsyrar hela landsbygdspolitiken. Vi anser att detta inte ska stå outnämnt i dokumentet då det faller utanför en starkt rådande norm. Risken med att exkludera bekännandet av normer är att ansvaret då läggs på enskilda aktörer som dessutom saknas i remissmissiven (t.ex. Unga Rörelsehindrade, Unga Synskadade, Unga hörselskadade, RFSL - Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter med flera). Jämställdhet mellan kvinnor och män skrivs ut, men vi saknar uttalanden om övriga kön och ickekön samt förslag för bredare jämlikhet med ett normmedvetet perspektiv. Skrivelserna om nyanlända och etablerade är i många fall skrivna med en ojämlig ingång, som om integrationen är enväga och inte den ömsesidiga process integrationen bör vara - detta bör ses över.